

ISSN 2091-5187

SERVIS

ILMIY-AMALIY
JURNAL

№3

2026

SERVIS

ILMIY-AMALIY JURNAL 2026-yil, 3-soni

Muassis: Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

O‘zbekiston Matbuot va axborot agentligi tomonidan 2008-yil 31-dekabrda
0561-raqam bilan ro‘yxatga olingan.
O‘zR OAK Riyosatining 19.03.2017-y., 239/5-sonli qarori bilan e’tirof etilgan.

Tahririyat a’zolari:

Mas’ul kotib:

i.f.d., prof. M.Q.Pardayev

Muharrirlar:

i.f.d., dotsent F.A.Safarov
PhD, dotsent I.M.Pardayeva
PhD, I.Sh.Ernazarova

Texnik muharrir:

katta o‘qituvchi F.O.O‘roqov

Korrektor:

PhD, dotsent v.b.
T.I.Yahyoyev

Sahifalovchi:

PhD, dotsent v.b.
X.N.Ochilova

1 yilda 4 marotaba
chop etiladi.

**O‘zbekiston hududida
tarqatiladi.**

Tahririyat manzili:

140100, Samarqand shahar,
Amir Temur ko‘chasi, 9-uy,

tel.: +998(66)233-28-38,
+998(97)913-74-40

faks: +998(366)231-12-53
el.pochta:

samisiservis@mail.ru

Tahrir hay’ati raisi:

M.E.Po‘latov – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti rektori,
i.f.d., professor

Tahrir hay’ati raisi o‘rinbosari:

O.M.Pardayev – SamISI prorektori, iqtisod fanlari doktori,
professor

Tahrir hay’ati a’zolari:

M.M.Muxammedov – SamISI professori, iqtisod fanlari
doktori

D.R.Zaynalov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

O.M.Murtazayev – TDIUSF direktori, iqtisod fanlari doktori,
professor

M.R.Boltabayev – TDIU professori, iqtisod fanlari doktori

R.X.Ergashev – QarMII professori, iqtisod fanlari doktori

B.K.G‘oibnazarov – iqtisod fanlari doktori, professor

I.S.To‘xliyev – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

K.B.Urazov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

D.H.Aslanova – iqtisod fanlari nomzodi, professor

Q.J.Mirzayev – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

B.I.Isroilov – TDIU professori, iqtisod fanlari doktori

G.M.Shodiyeva – SamISI professori v.b., iqtisod fanlari doktori

S.N.Toshnazarov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

R.N.Normaxmatov – SamISI professori, texnika fanlari doktori

A.Bektemirov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

M.T.Alimova – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

Z.Dj.Adilova – TDIU professori, iqtisod fanlari doktori

Sh.O.Quvondiqov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

L.N.Xalikova – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

F.A.Safarov – SamISI dotsenti, iqtisod fanlari doktori

A.M.Karimova – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

I.B.Mattiyev – SamISI professori, pedagogika fanlari doktori

B.F.Boronov – SamISI professori v.b., iqtisod fanlari doktori

A.N.Xoliqulov – SamISI professori, iqtisod fanlari nomzodi

X.A.Raximov – SamISI dotsenti, PhD

S.A.Babanazarova – SamISI dotsenti, PhD

X.N.Ochilova – SamISI dotsenti v.b., PhD

I.R.Berdikulova – SamISI dotsenti v.b., PhD

A.Q.G‘apparov – SamISI dotsenti v.b., PhD

TADBIRKORLIK, MEHNAT, BANDLIK VA KAMBAG‘ALLIKNI QISQARTIRISH	
Нозир Алиевич Ибрагимов Самарқанд вилоятида тадбиркорлик муҳитини яхшилашда жамоатчилик маслаҳат кенгашининг ўрни	78
Soxibjon Nodirbek o‘g‘li Jo‘raev Kichik biznesni kreditlashda sun‘iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish samaradorligi	83
Shohina Xujmaxmatovna Pirova Sun‘iy intellekt asosida mehnat xavfsizligi va xodimlar farovonligini ta‘minlash	89
XIZMAT KO‘RSATISH VA SERVIS	
Комил Бахрамович Уразов Топография, геодезия ва картография фаолиятида иш ва хизматларни идентификация қилиш	92
Anvar Nematovich Xoliqulov Xizmat ko‘rsatish korxonalari faoliyatini iqtisodiy tahlil qilish metodikasini takomillashtirish	98
Shavkat Sobirovich Oltayev Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko‘rsatish sohasining o‘rni va ahamiyati, uning iqtisodiy-statistik tahlili va istiqbollari	102
Firdavs Ortiqniyoz o‘g‘li O‘roqov Tibbiy xizmat ko‘rsatuvchi korxonalarda xarajatlarni optimallashtirish orqali iqtisodiy samaradorlikni oshirish	107
Askar Axrorovich Siddiqov Aholiga umumiy ovqatlanish xizmatlarini ko‘rsatishda to‘yxonalar faoliyatini rivojlantirish metodologiyasini takomillashtirish	110
Shaxriyor Shodiyorovich Turayev Advokatlik xizmatlari samaradorligini baholashda integral ko‘rsatkichlar tizimini qo‘llash metodologiyasi	114
Maftuna Zayniddin qizi Xudoyberdiyeva Xizmat ko‘rsatish sohasida xususiy tadbirkorlik subyektlarining samaradorligini oshirish yo‘llari	118
Charos Murot qizi Avazova Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko‘rsatish sohasida inson kapitali transformatsiyasi va rivojlanish istiqbollari	122
Sherzod Shuxratovich Raxmonov Elektron tijorat infratuzilmasini rivojlantirish orqali savdo xizmatlari samaradorligini oshirish yo‘llari	126
Бехруз Шарофиддин ўғли Усмонов, Мамаюнус Қаршибоевич Пардаев Хизматлар соҳасида меҳнатга ҳақ тўлаш тизимининг иқтисодий самарадорлигини баҳолаш	130
TURIZM VA MEHMONXONA XO‘JALIGI	
Алишер Абдуғаниевич Эштаев Ўзбекистон Республикасида туризм соҳасини ривожланиш тенденциялари	136
Dilbar Xasanovna Aslanova, Farida Abduxalimovna Axmedjanova Inklyuziv turizmда standartlashtirish: xalqaro tajriba va rivojlanish istiqbollari	140
Rayhona Sadriddinovna Amriddinova, Gulasal Oqmurodovna Bozorova Ijtimoiy mas‘uliyatli biznes, barqaror rivojlanish maqsadlari va turizm: O‘zbekiston uchun amaliy yondashuvlar	143
Temurbek Boburmirzo o‘g‘li Salomov O‘zbekistonda ziyorat turizmi rivojida halol xizmatlar tizimining ahamiyati	148

Firdavs Ortiqniyoz o‘g‘li O‘roqov – SamISI “Iqtisodiy tahlil va statistika” kafedrası katta o‘qituvchisi, mustaqil izlanuvchi,

E-mail: firdavs26031995@gmail.com, ORCID: 0009-0004-4461-0692

TIBBIY XIZMAT KO‘RSATUVCHI KORXONALARDA XARAJATLARNI OPTIMALLASHTIRISH ORQALI IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH

Annotatsiya. Mazkur maqolada tibbiy xizmat ko‘rsatuvchi korxonalarda xarajatlarni optimallashtirish orqali iqtisodiy samaradorlikni oshirishning nazariy va amaliy jihatlari tadqiq etilgan. Xarajatlarning ortiqcha yoki samarasiz shakllanishi tibbiy xizmat tannarxining oshishiga, moliyaviy natijalarning pasayishiga va korxonaning raqobatbardoshligiga salbiy ta‘sir ko‘rsatishi asoslangan. Shuningdek, xarajatlarni optimallashtirish va tibbiy xizmat sifatini saqlab qolish o‘rtasidagi muvozanatni ta‘minlash masalalariga alohida e‘tibor qaratilgan.

Kalit so‘zlar: tibbiy xizmat, tibbiy xizmat ko‘rsatuvchi korxona, xarajatlar, xarajatlarni optimallashtirish, iqtisodiy samaradorlik, xizmat tannarxi, rentabellik, resurslardan foydalanish, raqamlashtirish, tibbiy xizmat sifati.

Kirish. Bugungi kunda sog‘liqni saqlash tizimida aholiga ko‘rsatilayotgan tibbiy xizmatlarning sifati va ommabopligini ta‘minlash bilan bir qatorda tibbiy xizmat ko‘rsatuvchi korxonalar faoliyatining iqtisodiy samaradorligini oshirish ham dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Tibbiy xizmat ko‘rsatish jarayonining o‘ziga xos xususiyati shundaki, unda inson salomatligi, hayoti va xavfsizligi bilan bog‘liq yuqori darajadagi mas‘uliyat mavjud bo‘lib, iqtisodiy resurslardan foydalanish samaradorligi bevosita xizmat sifati bilan bog‘liq holda shakllanadi. Shu sababli tibbiy xizmat ko‘rsatuvchi korxonalarda iqtisodiy samaradorlikni oshirish masalasini faqat moliyaviy natijalarni yaxshilash nuqtayi nazaridan emas, balki mavjud resurslardan oqilona foydalanish, xizmat sifatini saqlab qolish va aholining tibbiy xizmatlarga bo‘lgan ehtiyojini samarali qondirish nuqtayi nazaridan ham tadqiq etish zarur.

Tibbiy xizmat ko‘rsatuvchi korxonalar faoliyatida xarajatlar iqtisodiy samaradorlikni belgilovchi asosiy omillardan biridir. Korxonaning moliyaviy natijasi, xizmat tannarxi, rentabellik darajasi va moliyaviy barqarorligi xarajatlarning tarkibi, hajmi va ulardan foydalanish samaradorligiga bevosita bog‘liq. Xususan, mehnatga haq to‘lash, dori-darmon va tibbiy buyumlarni xarid qilish, tibbiy uskunalardan foydalanish va ularni saqlash, laboratoriya-dagnostika xizmatlari, kommunal to‘lovlar, bino va inshootlarni saqlash, transport, axborot texnologiyalari hamda ma‘muriy boshqaruv bilan bog‘liq xarajatlar tibbiy xizmat tannarxining shakllanishida muhim o‘rin egallaydi. Xarajatlarning oqilona boshqarilmasligi tibbiy xizmat ko‘rsatuvchi korxonalarda bir qator iqtisodiy muammolarni yuzaga keltirishi mumkin. Jumladan, dori-darmon va tibbiy buyumlarning ortiqcha zaxirasini shakllantirish aylanma mablag‘larning samarasiz bog‘lanib qolishiga, tibbiyot uskunalarining yetarli darajada yuklanmasligi ularning bir birlik xizmatga to‘g‘ri keladigan xarajatlarini oshirishga, mehnat resurslaridan nomutanosis foydalanish esa mehnat unumdorligining pasayishiga olib kelishi mumkin.

Shu bilan birga, tibbiy xizmat ko‘rsatuvchi korxonalarda xarajatlarni optimallashtirish tushunchasini xarajatlarni mutlaq ravishda kamaytirish bilan tenglashtirish mumkin emas. Chunki tibbiyot sohasida ayrim xarajatlarning qisqartirilishi xizmat sifatining pasayishi, diagnostika imkoniyatlarining cheklanishi, tibbiy xodimlar mehnat sharoitlarining yomonlashuvi yoki bemorlar xavfsizligiga salbiy ta‘sir ko‘rsatishi mumkin. Shuning uchun xarajatlarni optimallashtirishning asosiy maqsadi xarajatlarning mutlaq miqdorini kamaytirish emas, balki **mavjud resurslardan maksimal iqtisodiy va tibbiy natija olishdan** iborat bo‘lishi lozim.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili. Jahon Sog‘liqni Saqlash Tashkiloti tibbiy xizmatlarda xarajatlarni optimallashtirishni resurslardan samarali foydalanish va texnik samaradorlikni oshirish bilan bog‘laydi [1]. Imani, Alibabayee, Golestani, Dalal shifoxona samaradorligini baholashda xarajatlar, resurslar, xizmat hajmi va natijalarni kompleks hisobga olish zarurligini asoslaydi [2]. Jacobs, Roman, Lambert, Moke, Scheys, Kesteloot, Roodhooft, Cardoen davolash xarajatlarning asosiy drayverlarini aniqlash xarajatlarni boshqarishning muhim sharti ekanligini ko‘rsatadi [3]. OECD sog‘liqni saqlashda mavjud moliyaviy resurslardan samarali foydalanish va xizmatlarni maqbullashtirish zarurligini ta‘kidlaydi [4].

Almehwari, Almalki, Abumilha, Altharwi xarajatlarni kamaytirish jarayon, resurs va boshqaruv samaradorligini oshirish hamda tibbiy xizmat sifatini saqlash bilan uyg'un bo'lishi kerakligini asoslaydi [5]. Ushbu tadqiqotlar xarajatlarni oddiy qisqartirishdan ko'ra, **resurslar, xizmat tannarxi, xizmat sifati va moliyaviy natijalarni kompleks boshqarish** zarurligini ko'rsatadi.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqotni amalga oshirish va ilmiy natijalarga erishishda ilmiy izlanishlar olib borilib, tizimli tahlil, deduksiya va induksiya, statistik tahlillar, qiyosiy tahlil, analiz va sintez kabi metod va usullardan foydalanildi.

Tahlil va natijalar. Tibbiy xizmat ko'rsatuvchi korxonalarda iqtisodiy samaradorlikni oshirish, avvalo, xarajatlarning shakllanishi, tarkibiy tuzilishi va o'zgarish tendensiyalarini chuqur tahlil qilishni talab etadi. Tahlil jarayonida xarajatlarning umumiy hajmi bilan bir qatorda ularning tibbiy xizmatlar hajmi, tushum, foyda, mehnat resurslari va moddiy resurslardan foydalanish samaradorligi bilan o'zaro bog'liqligini baholash muhimdir. Bunday yondashuv xarajatlarning qaysi qismi iqtisodiy natija yaratishini, qaysi qismi esa optimallashtirish imkoniyatiga ega ekanligini aniqlash imkonini beradi.

Tadqiqot davomida tibbiy xizmat ko'rsatuvchi korxonalar xarajatlarini shartli ravishda beshta asosiy guruhga ajratish mumkin: mehnat xarajatlari, moddiy xarajatlar, asosiy vositalardan foydalanish xarajatlari, ma'muriy xarajatlar va boshqa operatsion xarajatlar (1-jadval):

1-jadval

Tibbiy xizmat ko'rsatuvchi korxona xarajatlarining tarkibi

Xarajat turi	Ulushi, %	Optimallashtirish imkoniyati
Mehnat xarajatlari	38	O'rta
Dori-darmon va tibbiy buyumlar	25	Yuqori
Uskuna va asosiy vositalar	12	O'rta
Kommunal va xo'jalik xarajatlari	8	Yuqori
Ma'muriy xarajatlar	10	Yuqori
Boshqa xarajatlar	7	O'rta
Jami	100	-

Jadvaldan ko'rinadiki, mehnat xarajatlari va dori-darmon hamda tibbiy buyumlar xarajatlari jami xarajatlarning asosiy qismini tashkil etadi. Shu sababli ushbu ikki yo'nalish xarajatlarni optimallashtirishda ustuvor ahamiyatga ega.

Biroq mehnat xarajatlarini qisqartirishda ehtiyotkorlik talab etiladi. Tibbiyot sohasida xizmat sifati bevosita xodimlarning malakasi va yetarliligiga bog'liq bo'lganligi sababli ish haqi fondini mexanik qisqartirish iqtisodiy jihatdan qisqa muddatli samara bersa-da, uzoq muddatda xizmat sifatining pasayishiga olib kelishi mumkin. Shu sababli mehnat xarajatlarini optimallashtirishning asosiy yo'nalishi xodimlar sonini kamaytirish emas, balki **mehnat unumdorligini oshirish** bo'lishi kerak.

2-jadval

“MED SERVICE 777” MCHJning xarajatlarni optimallashtirishdan oldingi va keyingiko'rsatkichlar qiymati

Ko'rsatkich	Optimallashtirishdan oldin	Optimallashtirishdan keyin	O'zgarish
Jami xarajatlar, mlrd. so'm	12,0	11,5	-4,2%
Tushum, mlrd so'm	15,0	16,0	+6,7%
Foyda, mlrd.so'm	3,0	4,5	+50,0%
Xizmatlar hajmi, ming birlik	20,0	23,0	+15,0%
1 xizmat tannarxi, ming so'm	600,0	500,0	-16,7%
Xarajatlar sig'imi, %	80,0	71,9	-

Jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, xarajatlarni optimallashtirishning korxona iqtisodiy natijalariga kompleks ta'sirini ko'rsatmoqda. Hisob-kitob natijalariga ko'ra, jami xarajatlar 4,2 foizga kamaygan bir vaqtda xizmatlar hajmi 15 foizga, tushum 6,7 foizga va foyda

50 foizga oshgan. Bir birlik xizmat tannarxining 16,7 foizga kamayishi esa resurslardan foydalanish samaradorligi yaxshilanganini ko‘rsatmoqda.

Umuman olganda, tahlillar natijasida tibbiy xizmat ko‘rsatuvchi korxonalarda iqtisodiy samaradorlikni oshirishning asosiy zaxirasi faqat xarajatlarni kamaytirishda emas, balki **xarajatlarning natijadorligini oshirishda** namoyon bo‘ladi. Bunda asosiy e‘tibor bir birlik xizmat tannarxini pasaytirish, mehnat va moddiy resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish, tibbiy uskunalarning yuklanishini yaxshilash, ma‘muriy jarayonlarni raqamlashtirish va samarasiz xarajatlarni aniqlashga qaratilishi lozim.

Xulosa va takliflar. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatmoqdiki, tibbiy xizmat ko‘rsatuvchi korxonalarda iqtisodiy samaradorlikni oshirishning muhim yo‘nalishlaridan biri xarajatlarni ilmiy asosda boshqarish va optimallashtirish hisoblanadi. Tibbiy xizmat ko‘rsatish jarayonida mehnat, dori-darmon va tibbiy buyumlar, tibbiy uskunalari, kommunal, ma‘muriy hamda boshqa operatsion xarajatlarning oqilona shakllantirilishi korxonaning moliyaviy natijalariga bevosita ta‘sir ko‘rsatadi.

Tibbiy xizmat tannarxini pasaytirishning asosiy imkoniyatlari moddiy resurslardan samarali foydalanish, dori-darmon va tibbiy buyumlar zaxiralarini optimallashtirish, tibbiy uskunalarning foydalanish darajasini oshirish, mehnat unumdorligini yuksaltirish va ma‘muriy xarajatlarni maqbullashtirish bilan bog‘liq. Shuningdek, raqamli texnologiyalarni joriy etish xarajatlarni boshqarishning zamonaviy vositasi sifatida muhim ahamiyatga ega. Elektron hujjat aylanishi, elektron navbat, avtomatlashtirilgan ombor nazorati va boshqaruv axborot tizimlari takroriy operatsiyalarni kamaytirish, vaqtni tejash va ma‘muriy xarajatlarni optimallashtirish imkonini beradi.

Tadqiqot natijalariga asoslanib, tibbiy xizmat ko‘rsatuvchi korxonalarda iqtisodiy samaradorlikni oshirish uchun quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

- xarajatlarni tibbiy xizmat turlari kesimida hisobga olish tizimini joriy etish;
- mehnat xarajatlarni mehnat unumdorligi bilan bog‘lash;
- raqamli xarajatlarni monitoring tizimini shakllantirish;
- xarajatlarni boshqarishda “xarajat-natija” tamoyilini joriy etish;
- xarajatlarni sig‘imi va bir birlik xizmat tannarxini asosiy monitoring ko‘rsatkichlariga kiritish.

Shunday qilib, tibbiy xizmat ko‘rsatuvchi korxonalarda xarajatlarni optimallashtirishni doimiy boshqaruv jarayoni sifatida tashkil etish korxonaning iqtisodiy samaradorligi, moliyaviy barqarorligi va raqobatbardoshligini oshirishning muhim sharti hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. World Health Organization. **Costing and Technical Efficiency**. Geneva: WHO, https://www.who.int/teams/health-financing-and-economics/economic-analysis/costing-and-technical-efficiency?utm_source=
2. Imani, A., Alibabayee, R., Golestani, M., & Dalal, K. (2022). **Key Indicators Affecting Hospital Efficiency: A Systematic Review**. *Frontiers in Public Health*, 10, 830102. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/35359774/>.
3. Jacobs, K., Roman, E., Lambert, J., Moke, L., Scheys, L., Kesteloot, K., Roodhooft, F., & Cardoen, B. (2022). **Variability drivers of treatment costs in hospitals: A systematic review**. *Health Policy*, 126(2), 75–86. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/34969532/>.
4. OECD. (2023). **Health at a Glance 2023: OECD Indicators**. Paris: OECD Publishing. https://www.oecd.org/en/publications/health-at-a-glance-2023_7a7afb35-en.html?utm_source=
5. Almeshwari, S. A., Almalki, I. S., Abumilha, B. A., & Altharwi, B. H. (2024). **Improving Hospital Efficiency and Cost Management: A Systematic Review and Meta-Analysis**. *Cureus*, 16(10), e71721. https://www.cureus.com/articles/301972-improving-hospital-efficiency-and-cost-management-a-systematic-review-and-meta-analysis?utm_source#!/.

Ф.Уроков Повышение экономической эффективности за счет оптимизации затрат на предприятиях, оказывающих медицинские услуги	F.Urokov Increasing economic efficiency through cost optimization in medical service enterprises
Аннотация. В данной статье исследуются теоретические и практические аспекты повышения экономической эффективности за счет оптимизации затрат на предприятиях, оказывающих медицинские услуги. Обосновано, что избыточное или неэффективное формирование затрат негативно влияет на увеличение себестоимости медицинских услуг, снижение финансовых результатов и конкурентоспособность предприятия. Также особое внимание уделено вопросам обеспечения баланса между оптимизацией расходов и сохранением качества медицинских услуг. Ключевые слова: медицинское обслуживание, предприятие, оказывающее медицинские услуги, затраты, оптимизация затрат, экономическая эффективность, себестоимость услуг, рентабельность, использование ресурсов, цифровизация, качество медицинских услуг.	Abstract. This article examines the theoretical and practical aspects of increasing economic efficiency through cost optimization in medical service enterprises. It is substantiated that the excessive or inefficient formation of costs negatively affects the increase in the cost of medical services, a decrease in financial results, and the competitiveness of the enterprise. Particular attention is also paid to ensuring a balance between cost optimization and maintaining the quality of medical services. Keywords: medical service, medical service enterprise, costs, cost optimization, economic efficiency, cost of service, profitability, resource utilization, digitalization, quality of medical services.

Askar Axrorovich Siddiqov – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti Menejment kafedrası dotsent v.b., PhD

AHOLIGA UMUMIY OVQATLANISH XIZMATLARI KO‘RSATISHDA TO‘YXONALAR FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH

Annotatsiya. Maqolada aholiga umumiy ovqatlanish xizmatlari ko‘rsatishda to‘yxonalar faoliyatini rivojlantirish metodologiyasi tadqiq etilgan. Xizmat sifati, raqamlashtirish, mijozlar qoniqishi va iqtisodiy samaradorlikni oshirish yo‘nalishlari tahlil qilinib, amaliy takliflar ishlab chiqilgan. Kalit so‘zlar: umumiy ovqatlanish, to‘yxona, xizmat ko‘rsatish, xizmat sifati, metodologiya, boshqaruv, raqamlashtirish, innovatsiya, marketing, mijozlar qoniqishi, raqobatbardoshlik, xizmatlar bozori.

Kirish. Bugungi kunda xizmatlar sohasi mamlakat iqtisodiyotining muhim tarkibiy qismlaridan biri sifatida rivojlanib bormoqda. Aholining daromadlari, turmush darajasi va iste’mol madaniyatining o‘zgarishi xizmatlarning yangi shakllariga bo‘lgan talabni oshirmoqda. Xususan, umumiy ovqatlanish sohasi aholining kundalik ehtiyojlarini qondirish bilan bir qatorda, turli marosimlar, oilaviy tadbirlar, to‘y va tantanalarni tashkil etish orqali ham muhim ijtimoiy-iqtisodiy vazifani bajaradi.

O‘zbekistonda to‘y va marosimlar milliy madaniyat hamda ijtimoiy hayotning ajralmas qismi hisoblanadi. Shu sababli to‘yxonalar nafaqat ovqatlanish xizmatlarini ko‘rsatuvchi, balki tadbirlarni kompleks tashkil etuvchi xizmat ko‘rsatish subyektlari sifatida shakllanmoqda. To‘yxonalarning faoliyati oziq-ovqat mahsulotlarini tayyorlash va realizatsiya qilish, zalni bezatish, xizmat ko‘rsatish, musiqa va texnik xizmatlar, mehmonlarni kutib olish hamda boshqa ko‘plab xizmatlarni o‘z ichiga oladi.

To‘yxonalar faoliyatini zamonaviy talablar asosida tashkil etish aholiga ko‘rsatilayotgan umumiy ovqatlanish xizmatlari sifatini oshirish, tadbirkorlik subyektlarining daromadlarini ko‘paytirish, yangi ish o‘rinlarini yaratish va xizmatlar bozorida raqobat muhitini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Xizmatlar iqtisodiyoti va xizmat ko‘rsatish sifatini boshqarish masalalari ko‘plab xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan tadqiq etilgan. Xizmatlar marketingi nazariyasida F. Kotler iste’molchi ehtiyojlarini chuqur o‘rganish va mijozlar uchun qiymat yaratishni korxona raqobatbardoshligining asosiy omillaridan biri sifatida ko‘rsatadi [1].

ISSN 2091-5187

☞ “SERVIS” ☞

Jurnal Samarqand iqtisodiyot va servis instituti tahririyat
bo‘limida nashrga tayyorlandi.

08.09.2026 yilda terishga berildi. 25.09.2026 yilda bosishga ruxsat etildi. Ofset
bosma qog‘ozi. Qog‘oz bichimi 60x84_{1/8}. “Times” garniturasini. Ofset bosma usuli.
Shartli bosma tabog‘i 15,6. Hisob-nashriyot
tabog‘i 14,68. Adadi 100 nusxa. Buyurtma №0169A/26

Samarqand iqtisodiyot va servis institutining
matbaa bo‘limida chop etildi.
Litsenziya № 025316.
Reestr № X-119112.

Manzil: Samarqand shahri, Shoxruh ko‘chasi, 60-uy.

© Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, 2026.